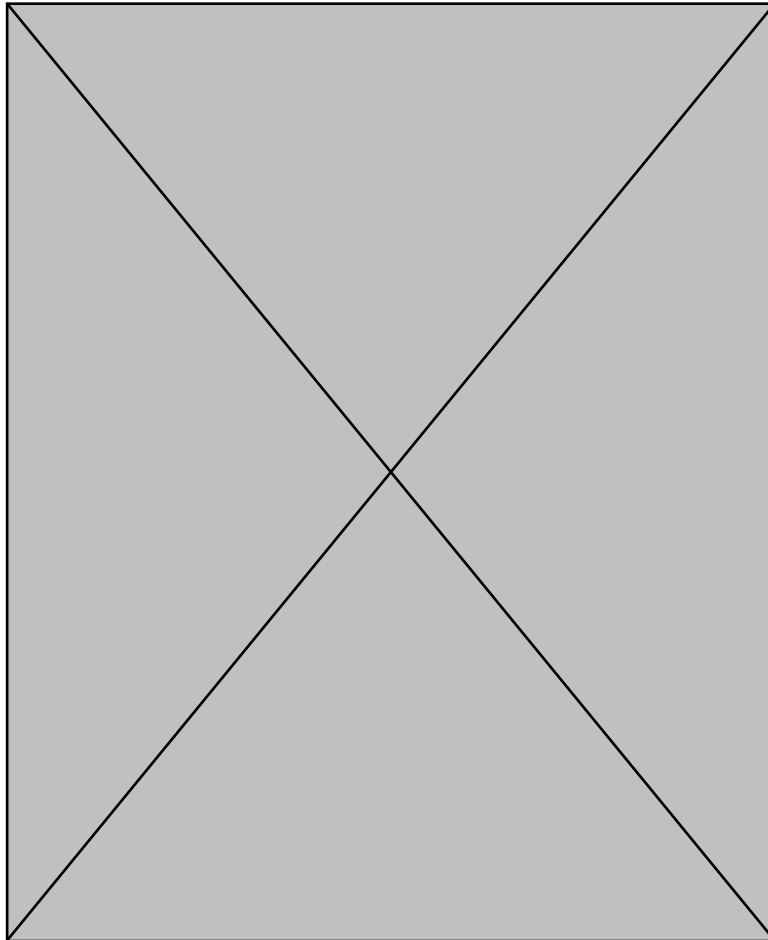

Borgere med handicap

Pejlemærke: Flere borgere bliver selvhjulpne og oplever øget livskvalitet

Pejlemærke: Flere unge med handicap får en god start på voksenlivet

Udgangspunktet – fra anstalt til bofællesskab

Borgere med handicap skulle isoleres på en anstalt, når de ikke var i stand til at klare sig selv. Det var lidt firkantet sat op virkeligheden indtil for skræmmende få år siden. Fra slutningen af 1800-tallet og frem til midten af forrige århundrede var handicapområdet således præget af store centralinstitutioner som Sølund, Ebberødgaard og Karens Minde, og blev refereret til som "åndssvageforsorgen". Her havde beboerne hele deres virke og var trukket tilbage fra det omkringliggende samfund. Man forestillede sig ikke, at beboerne havde behov for kontakt uden for anstalten. Og behovet for kontakt til pårørende forventedes ligeledes at være beskedent. Da Ebberødgaard blev etableret skrev man: "Fortrinlig beliggenhed, kun 20 minutters gang fra Birkerød Station og dog naturligt isoleret ved skov og bakker".

I 1980 overgik særforsorgen, som området siden hen blev kendt som, fra staten til amterne og Københavns Kommune. Her overtog kommunen ansvaret for bostederne på handicapområdet som eksempelvis Sundbyvang. Senere i løbet af 1980'erne etablerede man de første bofællesskaber, hvilket var en materialisering af den udvikling, der var startet i forbindelse med udlægningen af særforsorgen i 1980 – at man gik fra store institutioner til mindre boenheder.

Selvom meget heldigvis har forandret sig i dag, og synet på mennesker med handicap er et andet end for 100 år siden, er udviklingen er stadig i gang, og vi er ikke i mål. Særligt bostedsområdet forandrer sig voldsomt i disse år, men vi har alligevel stadig udviklingshæmmede borgere, der lever i utidssvarende boliger, og der er fortsat behov for stor bevågenhed på at sikre en videreudvikling af området.

Udviklingen fra anstalt til bofællesskab og små boenheder afspejler ligeledes den pædagogiske udvikling, hvor selv- og medbestemmelsesret i dag udgør fundamentet for arbejdet med mennesker med handicap. Det gældende lovgrundlag har udviklet sig fra Åndssvagebogen (1959) til Bistandsloven (1976) og nu Serviceloven, hvilket yderligere underbygger den ovenfor nævnte trend. Det betyder samtidig, at mulighederne for at hjælpe borgere med handicap i eget hjem til en god og mere selvstændig tilværelse, også er udvidet voldsomt over årene. Det gælder såvel lovgivningsmæssigt som teknologisk. Det øger helt naturligt forventningerne til mulighederne for hjælp, og det øgede fokus på at sikre mere målrettet støtte, bedre fysiske rammer o.s.v. lægger naturligvis et økonomisk pres på området, som det er en løbende udfordring at håndtere.

Parallelt med, at handicapområdet er blevet løbende udbygget i forhold til mængden og kvaliteten af tilbud, sker der det, at andelen af børn og unge, der diagnosticeres med en gennemgribende udviklingsforstyrrelse, er markant stigende. Det drejer sig eksempelvis om diagnoser som autisme, Aspergers syndrom og Tourettes syndrom. Der er siden 1995 således sket en seksdobling i antallet af borgere, der er diagnosticeret med en gennemgribende udviklingsforstyrrelse i København. Målgruppen af borgere med et handicap vokser også på en anden led, da borgere med et "klassisk" handicap i dag typisk lever længere, end de gjorde tidligere – som det ligeledes er tilfældet med den resterende del af befolkningen. Eksempelvis er gennemsnitsalderen for borgere med Downs syndrom siden 1950'erne steget fra ca. 18 til 56 år. Den længere levetid betyder

bl.a., at flere borgere med handicap får stadigt mere komplekse behov, da de ofte rammes af aldersfølgesygdomme som fx demens.

Det er en stor udfordring for Socialforvaltningen at håndtere den stigende andel af borgere med handicap og stadigt mere komplekse behov, idet forvaltningens budgetramme på området ikke er blevet opskrevet i takt med den demografiske udvikling på området. Af samme grund har det de seneste år været en tilbagevendende problematik, at der ofte er betragtelige budgetudfordringer på området. Forvaltningen undersøger pt., i samarbejde med KoncernService og Økonomiforvaltningen, om det er muligt at identificere objektive data som underbygger forvaltningens oplevelse af, at gruppen af mennesker med handicap er stigende i disse år.

Hvor skal vi hen?

Selvom vi står overfor et økonomisk pres, betyder det dog ikke, at vi har opgivet at have ambitioner for den fortsatte udvikling af området. Socialforvaltningen foreslår at fokusere på følgende to pejlemærker for indsatsen på handicapområdet:

Pejlemærke - Flere borgere med handicap bliver mere selvhjulpne og oplever øget livskvalitet

Gruppen af borgere med handicap er mangfoldig, og spænder fra borgere med lettere fysiske funktionsnedsættelser til borgere med multiple funktionsnedsættelser af såvel fysisk som psykisk karakter. Fælles for dem alle er, at Socialforvaltningen tror på, den enkelte borger har et forandringspotentiale. Denne opfattelse implicerer en tro på, at alle borgere ved den rette hjælp og støtte kan udvikle sit funktionsniveau til det bedre. Støtten og hjælpen skal være individuelt tilrettelagt og tage hensyn til de konkrete behov, den enkelte borger har, for at kunne hjælpe vedkommende til på bedste vis at udnytte sit forandringspotentiale fuldt ud.

Alt for mange borgere med handicap er i dag forhindrede i at bidrage til samfundet i det omfang, de ønsker, og føler sig bl.a. som følge heraf afskåret fra fællesskabet. Ved at fokusere målrettet på at hjælpe borgeren til at udvikle sit funktionsniveau samt at øge borgerens mulighed for at opnå beskæftigelse eller aktivering er det Socialforvaltningens overbevisning, at flere borgere med handicap fremadrettet bliver mere selvhjulpne og får øget livskvalitet.

Forvaltningen ønsker at fremme den enkelte borgers positive udvikling gennem eksempelvis en kost- og motionspolitik samt en øget aktiverings- og beskæftigelsesindsats mv.

Med afsæt i Socialforvaltningens handicapplan for 2010-2014 ønskes der således blandt andet sat fokus på forbedring af den generelle sundhed blandt udviklingshæmmede borgere på kommunens botilbud. Hensigten på kort sigt er, at borgeren oplever fremgang i den generelle sundhed. På længere sigt forventes det, at målgruppen også oplever større trivsel i hverdagen, hvilket vil medføre øget livskvalitet og færre livsstilssygdomme. Det vil ligeledes medføre, at de berørte borgers funktionsniveau stabiliseres – eller

endda forbedres – hvilket må forventes at resultere i, at borgen bliver mere selvhjulpnen i længere tid, hvorfor vedkommendes behov for ekstra støtte og hjælpemidler reduceres.

Forvaltningen vil samtidig fremadrettet have fokus på at sikre, at den hjælp, som borgeren tilbydes som følge af sin funktionsnedsættelse, er målrettet vedkommendes konkrete behov og vedkommendes udviklingspotentiale, og at hjælpen vil blive justeret i takt med, at borgerens behov ændres – såvel i positiv som negativ retning.

Pejlemærke: Flere unge med handicap får en god start på voksenlivet

Alt for mange unge borgere med handicap oplever, at overgangen fra børne- til voksenområdet er dårligt koordineret og problemfyldt. Dette medfører øget pres og usikkerhed i en i forvejen sårbar situation, hvor der er behov for støtte og fleksibilitet fra forvaltningens side. Det er forvaltningens oplevelse, at et u hensigtsmæssigt møde mellem borgeren og forvaltningen i forbindelse med overgangen fra barn til voksen ofte vil påvirke borgerens livskvalitet i en negativ retning.

Som det er beskrevet ovenfor opleves i disse år en markant stigning i antallet af børn og unge, der diagnosticeres med en gennemgribende udviklingsforstyrrelse, og der er tale om en gruppe som ofte vil have udfordringer i forbindelse med større ændringer i livssituationen. Det er derfor særligt vigtigt for denne gruppe, at overgangen fra børne- til voksenområdet gennemføres velkoordineret og med høj grad af borgerinddragelse.

Med henblik på at hjælpe flest muligt unge borgere med handicap til at få en god start på deres voksenliv ønsker forvaltningen, at der i løbet af de næste fire år sættes ekstra fokus på at støtte den unge borger i forbindelse med overgangen til voksenlivet. En konkret ide er at Socialforvaltningen ansætter to ”overgangs-koordinatorer” til at sikre, at borgere med handicap (særligt fokus på unge med en gennemgribende udviklingsforstyrrelse) oplever en velkoordineret og helhedsorienteret overgang ved det fyldte 18. år.

Et centralt arbejds punkt for forvaltningen i en sådan overgangsfase er mødet med borgeren og den grundlæggende sagsbehandling. Forvaltningen må sikre sig, at der leveres en velkoordineret og helhedsorienteret sagsbehandling af allerhøjeste kvalitet.

Et vigtigt element i en god start på voksenlivet er, at den unge tilbydes de rette tilbud i tide. Afhængigt af den unges funktionsnedsættelse kan der være tale om dag- eller aktivitetstilbud, et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb, beskæftigelsestilbud etc. Det er endvidere essentielt, at den unge tilbydes en bolig, der modsvarer den unges konkrete behov.

Ventelisten på botilbud til borgere med handicap er pr. januar 2010 på 176 borgere og den er i de senere år vokset med ca. 30 %. Samtidig er forvaltningen ved at etablere 116 boliger til voksne med handicap, der etableres i perioden 2010-2013. Dette giver dog stadig en nettoventeliste på 102 borgere i 2014-2015.

Som det fremgår af Københavns Kommunes handicapplan, der blev vedtaget i 2009, er det et politisk fastsat mål, at der som gennemsnit skal være 4 ugers ventetid på et botilbud til borgere med handicap. Af hensyn til den fremtidige planlægning og den tid, det

tager at planlægge boligerne, ønsker Socialforvaltningen derfor allerede nu midler til etablering og drift af 72 nye boliger til borgere med handicap.

Det er forvaltningens forventning, at den unge vil opleve en større grad af selvhjulpenhed og livskvalitet, hvis vedkommendes behov imødekommes i tide.

I forhold til udbygningen af boligmassen, er et centralt dilemma skismaet mellem kvantitet og kvalitet. Socialforvaltningen ønsker som beskrevet at give borgere med handicap de bedst mulige boligforhold, hvilket bl.a. vil sige moderne bolig af høj kvalitet, hvor der er mulighed for at leve et selvstændigt og værdigt liv. Det betyder nedlæggelse eller modernisering af nogle af de eksisterende boliger, hvilket i udgangspunktet mindsker boligmassen. Samtidig er forvaltningen modsat presset af den ovenfor omtalte venteliste og det deraf følgende behov for kapacitetsudbygning.